

مدیری : ابن السری
احمد جودت

مؤسسی : ابن السری
مصطفی نامق

آسیان

ایلدیسه، دینچه، لولک، مناب لولک، بانجه، آلتقان، نوره، مریسنه، شامه،
ادبی، علمی، اخلاقی، هفته لوق، مجموعهدور، شامه، لولک، دینچه

کاماله، شانجه، کللا، مریسنه، دینچه، آلتقان، مریسنه، نوره، لولک، بانجه،
برنامه لوق، همه تیلک، شامه، لولک، نوره، مریسنه، دینچه، آلتقان، مریسنه،
برنجی سنه ۵ نومرو ۵ برنجی چالک، مناب

۱۲ رمضان ۱۳۲۶

۲۵ ایلول ۱۳۲۴

استانبول

محل اداره سی : جنغال اوغلنده، دائرة مخصوصه

مطبعة عامره

۱۳۲۴

مطالعین کرامہ

داهی عرفان و ادب عبدالحق حامد بک افندی حضرت تارینک چن نسخہ منی
تزیین ایمن منظومہ نفیسہ لری حقندہ شرفوار اولان تقدیرات و تبریکانہ کمال
صمیمتہ تشکر ایدرز .

کلہ جک نسخہ مندن اعتباراً جناب شہاب الدین ، صالح ذکی ، اسماعیل
حقی ، ساطع بک افندی لری آثار قلمیہ لریہ تزیین آشیان ایدیلہ جکدر .

بلغارستان حادثہ اخیرہ سی حقندہ آلتنجی نسخہ منده مملکتیزک مابہ الا
فقہاری اولان محررین سیاسیہ دن اسماعیل حقی بکک غایت مهم بر مقاله لری
بولنہ جقدر .

انفلاق ظلام

بر کون یور بیوردم ، ینہ بر فکر سرا بہ
قوشمقلہ یورلمش ، متأثر ، متألم .
بیلم نہ قدر صوکرہ کوچوک بر قورو ... کیردم .
برعدن تلاقیدی تماثل شبا بہ .

صہبای خیالات ایله سر مست املادی ؛
هر کوشه پرسیایه ده برجفت معاشق ؛
هپ روح و نزاہتدی .. محیطندہ قادیناق
أزہاری ، مملکتک شفقتندن ده کوزلدی .

بورغون ، تک و تنہا ، متجرد ، متباعد
اولدم بو کوزل صحنه حسیہ بہ شاهد .
یا لکیز انعمک و یردیکی بر حزن ایله کوسکون

قارشیمہ کزن تازہ معاشقارہ باقدم ...
بن بلکہ بو حالانی براز غبطہ دن اوستون
بر حسله تماشا ایدہرک قیصقانہ جقدم .

ممکن وطبعیدی بو . بردن برہ لکن
تنہا وقار اکلک کیمہ لر ، ماہ منور
روئیای افقدن کرہ نک روحنہ سا کن
سا کن کورونورکن دیولان حسلہ بکزر ،

آنی و درین برجریان کجدی ایچمدن ...
 کوردم ینه بر عصر نوین خارج از زمان
 روجه یتیمان بودرین رعشه روشن
 ایجاب حیانتک ینه بر پرده کتمان ،

بر ستره دمجور شو نات ابله بر دم
 ستر ایتدیکی سودا ایدی ، سودای مکرم
 صفع اوله رق بنین اود مجور موقت
 آرتق نه حسد قالدی ، وحق نده عبطه ...
 دولمشدی بنم اوجه خلیقه کی شفقت ،
 ایتشدی بنم شفقت کوانی احاطه ،
 سرمست معاشق هب او ارواحک او طاشقین
 اذواقی ، سعادتلری ، اشواقی بنمدی .
 هر کسبه کی آثار محبت بیه شیمی
 بر جزو عریبیدی بوون بنده کی عشقک .
 مسخور هوا ، بی غم اندیشه فرقت ،
 آرتق بو بو یوک عشقی تعقیب ایله کتدم .
 علوی قادین ، ای حس خیالی به حقیقت ،
 آنهک تلافی عمومی ایتدم .

باق مهر کالاک نه مصفی ، نه حسنی ،
 الهام غراچک نه مؤید ، نه الهی
 روحک نه قدر نور الوهیت ایچش که

وجدانی و خاکی کیمکه ، فانی که رغما -
 ایتکله بو تون احسنکه آینه روشن
 ایتدک بی انبان ، ابدی نامتناهی .

فانی علی
 ایضا بر شاعر آفل ایچون

اولومک ظل سینه کی بلیرمش ، نلخی نلجه
 او طونوق زنگ عدم چشم کیودنده یتیمه
 حزن بیرنکی خاکینسی ایچش ایقلا شبا

ورمک بلی سن ددر نیش سم اودندن
 اولیله بر زخم جگر سوز ایله مشهور اولوش
 که حیانتدن اثر کوسر دهر هیچ اولان
 اود کاسون عریکه مجور اوقه حکوم اولوش
 آه لکن ینه وار جنبه عرفانده
 باشقه بر اولدوسی اندیشه استقباک ،
 باشقه بر شابه سی قهقره آمالک .

او یله بر لیل مصائب قاراریر جاننده
 بکه اولور بر قادی ک رعشه غم ای روحی
 اوچ یتیمک بو غولور اوندی بکای روحی !

در حدیث ...
 در حدیث ...
 در حدیث ...

سرشك اشعارم

— محمد عاصمه —

ایچنده شهلی حسلر وعقدلر اوینیر ؛
بو عقده لرده وحسارده برنجاعت وار .
دوشوندیکم آله صیغماز وجله لرده قاچار .
زمانلرجه ، اوت ، بکلرم ؛ فقط ، او آغیر

لحن ، اورنك ، اوضیا غیب اولور ؛ وبن ، خاسر
اوجان ، اولن بوخیالاتی ایلرم تعقیب .
نهایت ایشته ، اوکده ، اوورزش متعب
مقابلنده بش آتی تبلبل فاتر .

سکز طقوز سنهك عمرشهره ، بر آقشام
ملال و حزنی چوکر ، صوکره کولکه لر اوزانیر ؛
بوتون زواللی کچن کونلرم ، بوتون او حقیر

سنین صنعت و خلیا ، اوکده ، اُك ناکام
خطوط تار و ایلیمه رقص ایدر . اوزمان ،
نظر لر مدن اوچار بر سرشك صاف خزان .

۱۵ نیسان ۳۲۴

مصطفی نامور

حریت فکریه نك حدودی وار میدر ؟

شو کونلرده حریت تفکر ، سر بسق مطبوعات حقنده برطاقم شیر سویله نیور ،
یازیلیور ، یکی یاییله حق مطبوعات نظامنامه سی ناصل اوله حق دینور . ایلری می
کیتلی ، یوقسه توقف زمانی کلدی؟ ماده قلبك اُك درین حسنه طوقنور بر شی .
قانون جزا احکامی محفوظ اولوق اوزره ، حریت فکریه نك درجه لزومی ، فائده سی ،

حدودینه دائر بر ایکی سوزده بن سویله مک ایستهرم . موضوعك اهمیت عظیمه سی
جهتیه بجی براز ابتدادن ، اسادن طوندیره جغم .

۱۸۸۹ سنه سنده ، پارس سرکیسی زیارت ایتک بخیار لغنه نائل اولمشدم .
سرکیسه اُك زیاده نظر دقتی جلب ایدن شی ، « تاریخ صنایع » شه به سی
اولدی . بوراده ، صنایع مختلفه نك مختلف مملکتلرده تا اُزمنه قدیمه دن بوکونه قدر
کچدیکی صفحات ترقیسی ، آثار مصنوعه دن نمونه لر ، قوللانیلان آلتلر ، دستکاهلر
ایله پیش نظره قونعش ایدی . مثلاً ، شامدانلر قسمنده ، کوریلیدوردی که فرانسه ده
بوندن درت بش عصر اول استعمال اولنان شامدانلر ، عادی وساده پرنجندن ، دوکده
شیلدر . صوکره بونلرک باشقه قابله فراغی و اصلاح شکلی اُك اول ایتالیاده باشلا .
یورکه بوده علوم وفنونك اوراده آوان انتشارینه توافق ایدیور . علوم وفنون
ایسه فرانسه و ممالک سائرده ده صوکره انتشاره باشلا دیغندن آنلرک معمولاً نتیجه
اولان ترقیده او نسبتده صوکره بدأ ایدیور . شو حال یالکز بو قسمده دکل ، هر
صنعتده بونله جه ماده عرض وجود ایله یور . حاصلی اکلا شیلیدور که درت بش عصر
اول ، اقوام مختلفه همان هپ بر حالده ایکن صوکره لری ، علومک تجدیدی اوزرینه ،
بوکاز یاده اهمیت ویرن قوملر ترقی ایتمشلر ، ویرمیانلر ایسه کرمی ده وظلمنده قالمشلردر .
سرکینک دیگر بر شعبه سنده ده مختلف اقوامك اُك اُسکی زمانلردن بوکونه قدر
اسکان ایلدک لری خانلر ، ایچنده کی طرز معیشتلری ایله و تاریخ صره سیله کوسرتلمش
اولدیغندن بوده کزلدکه آرتق بالجله حیات بشرک یعنی مدنیتک حزمه انوار علوم
آرقه سنده یوزمیش اولدیغی عادتا کوزله کوریلیدور . ایشته بو ، بئم ایچون برطور سینا
اولدی . آرتق بو آختردن باشقه کوزم هیچ بریلیدیز کورمدی . دائماً هر یرده ؛
او ییلدیزی ، او فکری تعقیب ایلدم .

فی الحقیقه علمسز هیچ بر صنعتک ترقیسی قابل دکلدر . ناصل قابل اولورکه
مثلاً عادی بر بیخانی اصلاح ایله چاقی حالنه قویق لازم کلسه ، اولامیرک ماهیتنی ،
خصائصنی ، صورت استحصانی ، ناصل چلیک حالنه قوندیغنی ، قاچ درجه حرارتده
وناصل فرونلرده اُریدیکنی و بونلر ایچونده فیزیک ، کیمیا ، هندسه ، معادن علملری
وسائر علوم طبیعی و ریاضیه نی بیلمک ایجاب ایدر . بر مملکتده که بونلری بیلن
آدم یتشمز ، او بیخاق ده چاقی حالنه کیره من . هر صنعت بویه در . معلومات اساسیه

علمه اولماز ، ارباب صنعت آمده نك كنه و حقیقتنه و قوانین طبیعه واقف بو نماز ایسه هیچ برصنعت ، عصر لر چر ، بر خطوه برقی اده منر .

از منته قدیمه اینه صنایع ساده وال ایله بایلیر ، کوز ایله اوکره بیلیر بر ماده اولدغندن تحصیل بر عملکنندن دیگر نه نقلی قولای ایدی ، و ترقیه احتیاجلری مبرم اولدیغندن هر صنعت بر کره اوکره نك بوون حیابنجه وسیله همیشه اولوردی . شمعی ایسه هر صنعت بر فن اولمش و همان هیسی ماکنه و قار یقه ایله اجرا ایلمکده بولمش اولدیغندن ، برصنعتی اوکر نك االی الابد وسیله اشخاص اولمیه رقی و صنعتک تکثر ایندن اربابی یکدیگرینه تقوفله محصور و لارینی دها زیاده خانه نیلمک ایچون علومدن استمداد ایله صنعتلرینی داغا اصلاح و اعلایه چالیشد . قیلندن اوز صنعتک لرقی و تجردی ده یکی یکی شیلر اوکر نك و داغا ترقیات علومه ن آکام اولغنه متوقف بولمشدن . بو صنعتله زمانه زده علوم اساسیه یه واقف آدملرک معاوانته احتیاجندن وارسته هیچ برصنعت اولدیگی کی کشفیات و تجدیدات علمیه دن استفاده ایتمدن صنعتکار ده ضرور زمان ایله بیکر لک یاندقلاوی آشیانی صنایع راق هرک تحقیق ایتمکدن باشقنه بر شی پایه مان .

علمی صنایع یقین معلوم اولان زراعت ده علوم طبیعیه و فنیقیه نك باشلیجه تطبیق اولان بری و قوای طبیعیه نك قوانینه توفیق حاصل ایتک زراعتک و وظیفه اساسیه سی اولشدن . «طبیعیه علیه اکا اطاعته اولور»

شیمی بر درجه دها ایلری کیده جک اولور سبب کور برز که علوم کیده اولور یا ایلردن بزه کلدیگی کی یالکیز اوکره نیلوب یالغیمیه اکتفا اولونماق ایجاب ایدر . چونکه علوم دخی بر طرفدن طور میوب ترقی و تجدد ایتکده در . مثلاً بوکون اوکر نکلن فزیک ، کیمیا ، علوم طبیعیه ایله بوینن بکری اولوز سنه صکره برایش کوز یله منر . بالذات عالم اولق یعنی اختراع درجه سینه ارتقا ایدرک جایز اولدیگی علمی داغا ایلری کورتورمک لازمدر .

هر علمک اک عموی قواعد و قوانینی ایسه او علمک فلسفه فنی تشکیل ایتدیکنندن ، علوم متنوعه دن هر بر نك ترقی و تجددی جریات علمیه نك اصولی و سایر علوم ایله مناسبات و روابطی و یا جمله علومه شامل قواعد و احکام عمومی و الحاصل فلسفه عمومی بیان و بونلرله توغل ایندن آدملرک سیمسینه متوقفدر . علم و حاد دکل ذی حیاتدر .

میشکات له معه ...

بوکون ، مثلاً جاهلر متحده آمریقا باشدن باشه کوز یله جک اولسه هر طرفه ؛ قشله لر قدر ؛ لایحه فارقه لدرک ، اذدر لر کی ماکنه لک طرفه مدھش لری و اطراف قاپالایان دومانلری ایله علمه محصولات کونا کون صاحب لری کور بیلور . فقط ، یالکیز بونلر کوز یله جک اولور سه ؛ بزده ده بونله فارقه لدرک نیچون وجوده کله نور دینه نجب اولنور . لکن دیگر طرفدن سنه هر شهرده وهر فارقه لدرک جوارنده دارالفنون و مکتب ناملرله سنه اوله بو یوک برطاق مانی عالمه واردر که اورالده هیچ بر کورانی حقیقه سنن بر بکار چه ذکا جالیشور ؛ علوم و فنون تحصیل ایدور ، او علوم و فنونی که سنه او مکتب جوارنده بوزلر چه علما دها سسسنن چه ، دها خنجه ، کندیلر سنه خصوص جخره مساعلر ده ، اسرار طبعستن بر سر استزاتی ارقه سنده ؛ کچه کوندوز ، اوغرا شدرق میدانه قویور لر .

بونلرکده قرتبده دیگر ، هیچ سسلری طوبیهرق عالم انزا و وحدتار سنه طاماش و فقط علمیه مسلک و اصول جدیده تفکر بولق و صورت تفکر بشری دخی تحلیل ایتکله و ادیان و افکار و اخلاق حقیقده عمیق اولدیگی در حده فایده آتیبی غیر مری ملاحظات ایله اسرار حیات ایتکده بونلر اولان برطاق حکما واردر . ایشنه ، بر طرفدن زمان زمان ، دنیاه اوله و برن بو متفکرین و بونلرک بشر ایتدکری انار و افکار ؛ و دیگر طرفدن اوغلا و مخربین اولمسه ؛ نه او کشفیات علمیه و وجوده کلیر ؛ نه ایلری تدبیرین ایندن او دارالفنونلر و مکتب ایتیلر ، نه ده اورالده اوکره مان علوم و فنونی تطبیق ایندن او اولر لیلی ؛ دومانیل فارقه لدر کور بوردی . عالمی سووی و اداره اینن ماده دکل ؛ معنادر بر سینه طبیعیه و فنی

اورویانک وقت جهالت و وحشتده عربلر دخی علوم و فلسفه یو ناسه نك منابع ارایسنه صعود ، و حران معلومات مکتبیه فی محافظه ایله قناعت ایتدک انلری بوسیع ایتدیلر ؛ و کشف اسرار طبیعیه طرق جدیده بونلرله نال مدنیته اولدیلر . اسلامک دورانلر جهانبگیرانه سنی خلفای عباسیه زمانده حریف مستماعی فکر یه ایله زوهدار بزدور نا گهانی تعقیب ایلدی . نسوز بیلر ، سور بیلر ، بونلر ده عربلرله دییات یونانیی اوکره ندیلر . امر اسنیداد ایله آینه مدترسه افلاطونیه سنندن طرد اولنان فلاسفه طرفندن ایران طرفارنده ا کلبن نخم مدنیته عربیه نك محصولی ،

عربلر طرفندن دوشیرلدی. بغدادک، اول وقت، دنیانک مرکز علم و حکمتی اولسی شرفی اولاً خلیفه المنصوره عاقددر. خلفلری دخی، اکا امثالاً، مملکتلرینه الحاق ایلدکلری یرلردکی علماو حکمای نزدیکلرینه جلب ایدرک یونانجه دن اک معتبر کتابلری ترجمه ایدرلر؛ بویوک کتبخانهلر، مدرسهلر، آقاده میلر تأسیس ایدرلردی. مأمون، برچوق مصر فلرله اسکندریه مساک فلسفینسه عاقد کتابلری آلدله ایتمکله قناعت ایتمیرک یونان آثار علمیه و فلسفیه سی آتیه یه وارنجه یه قدر آراتدی. عربلرده فلسفه، آرسطونک آثارینک ترجمه سیله باشلار. فلاسفه یونانیه نیک همان کافه سی عربلرجه معلوم اولمشدر. مدرسه لرده تفسیر ایله برلکه آرسطو، هپوقرات، جالینوس، دیوسقورید، اوقلید، آرشد، آپولونیوس، بطلمیوس والی آخره فلاسفه و علمای یونانیه نیک آثار ی تدریس اولنوردی که بونلردن برچوقلرینک اوروپالیلر یئینه طوغری بدن طوغری به اصللری واصل اولنجه یه قدر عربلر واسطه سیله ترجمه لر ی انتقال ایتمشدر. ایشته بویله جه فکر بشیرک بالجمله شمباتنک توسع وانتشارینه چالیشلدی، وکسب افکار جدیده ایدن آذهانک محصولی اوله رق هر نوع دن لایه د آثار وجوده کلدی، که بونلر لسان عربی، شرقک وبتون ممالک اسلامیه نیک لسان علمیی آیلدی: حتی اوروپانک أسقولاستیک دینلن قرون وسطی فلسفه سنه عربلرک آثار ی منبع اولمشدر.

ینه بوسایه ده درکه عربلر، علوم طبیعیه نیک مؤسس حقیقیلری صاییلیر.

آلمان علمانندن (الکساندر دوهمبولد) قوزموس نام اترنده دیرکه:

«علوم طبیعیه تأسیس اولندی عدا ایدیله سن، الا اوزمانکه بوعولم ایله مشغول اولانلرله معاً دیگر برچوق آدملر، ولوکه موقیات غیر متساویه ایله اولسون، دیگر طرق جدیده فکریه ده ایبرولسونلر. طبیعته ساده برنظر آمان عطفندن وحادثات طبیعیه نیک مشاهده سندن صکره اینکچی برشی قایلر، که اوده بو حادثاتک تدقیق و تحلیلی، و عناصر و قوای طبیعیه نیک صورت عمیقده تفتیش ماهیاتی، و اوچنچی برایش اوله رق ده فلسفه جدیده اساس اولان اصول تجربیه یه دقت ایلدلشدر. عربلر، قدهماجه مجهول اولان، بو اوچنچی درجه علمیه واصل اولدیلر.»

ایشته بونکون خرابه لرینی، قوروموش، طوبراق طولوش جدیدلرینی کوردیکمز

اندلس، شام، جزیره العرب او وقت برحدیقته اولدیه بوسایه ده اولدی. هارون الرشید، شارلمانیه وچین ایمپراطورینه اوزمانه قدر أمثالی کورولمیلن و عربلر نردنده صنایع میخانیکیه نیک واصل اولدیلر درجه کلاک برانموزجی اولان هدایا کوندردی ایسه بوسایه ده کوندره بیلدی. اگر بویض، اثر استبداد ایله وحریت فکریه یه حدود وضع ایتمکله منع و محو ایلماش اولسه ایدی؛ بونکون عربی تنویر ایدن نور مذهب ورفعت، شرقده جلوه کر اوله جفنده شبهه یوق ایدی. شمعی صورلم: عجمی عربلر، بو قدر زحمتلره نهدن کیردیلر. نهدن باشلیجه فلسفیه یه بو قدر أمک صرف ایتمدیلر؛ نهدن عقائد، آدیان، مذاهب داخل اولدیلر حالده هیچ برشی، هیچ برحیث، هیچ بر مسئله یی خارجه ده بر اقایه رق بالجمله علوم نظریه و طبیعیه و الهیه ایله بونلرک هر برخی ایبرو کورتورمکه چالیشه رق مشغول اولدیلر. وهر نوع مشغولیتده سربست اولدیلرینی جهته ل ایبرو کورتورمکه ده موفق اولدیلر. یالکمز بونانلردن آلدقاری؛ اوکرنکلری علوم ایله قناعت ایدله ایدیلر اولزمیدی؟

فرانسه قرالانی زماننده دخی حکومت، ألبت تزید واردات و ثروت و معموریتی آرزو ایدردی. قابل اولدی؟ بو حدود محصولات فکریه یه میدان جولان وانتشار ویرانجه یه قدر أهالی سقیل، فقیر، آچ، چپلاق؛ عاجز و مفلس اولمقده دوام ایتمدی.

دیگک تحریات علیه ایچون فکر بشر، هیچ بر قید و تضییق و حدود آلتسه بولتمسزین تمامیه سربست اوله رق هر نوع مسائل، مباحث ایله مشغول اوله بیلمیلر. چونکه بر فکره سن فلان شیله مشغول اوله جقسک، فلان شیله اولیه جقسک دینه سن. دینسه او فکر هیچ بر شیله مشغول اولماز. آزچوق سربست میدان بولمغه باشلایان انسانک ایلك مشغول اوله جتی شی نه اولدیلر، نره دن کلوب نره یه کیتدیکی، دینیه نه یه اعتقاد ایتمی لازم کله چکی کبی وجدانی، عقائی، قلبی اک زیاده تضییق و تشویش ایدن و کندیسنجه اک مهم اولان مسائل عظیمه در. بو دیگک دکلدیرکه ماکنه ایله شمندوفرله مشغول اولیه جتی. فقط سز آنی او کبی مسائل ایله اشتغالدن منع ایدرسه کز، بئینی بر تضییق سز عجم آلتنده بر اقمش، ججرای فکری سی سد ایتمش اولورسکمز. دینیه عقل قدر

علمه اولماز ، ارباب صنعت آنده کی ماده نك كنه و حقیقتنه وقوانین طبعیه واقف بو نماز ایسه هیچ برصنعت ، عصر لر چر ، بر خطوه ترقی آنده من .

از منته قدعه ده ایسه صنایع ساده وال ایله بایلیق ، کوز ایله اوکره نیلیق بر ماده اولدغندن تحصیل بر عملکنندن دیگر نه نقلی قولای ایدی ، و ترقیه احتیاجلری مبرم اولدغیندان هر صنعت بر کره اوکره نك بوون حیانتجه وسیله ایشی اولوردی . شمدی ایسه هر صنعت بر فن اولمش و همان هیسی ماکنه و فایز یقه ایله اجرا ایلمکسه بولمش اولدغیندان ، برصنعتی اوکره نك الی الابد وسیله اشعاش اوله میوردی او صنعت نك تکدر ایدن آریانی بکدیگرینه تقویه محص و ترقی ده از یاده

صانه نیلمک ایچون علومدن استمداد ایله صنعتلری دائما اصلاح و اعلایه چالیشد . قدرلنک اولدغی ترقی و تحریک ده بیکی بیکی شیلر اوکره نك و دائما ترقیات معلومه ن کام اولغنه متوقفا بولمشدن ، بوجه تله زمانه زده علوم اساسیه واقف آدملرک معاوفتله احتیاجلن و ارسته هیچ برصنعت اولدغی کی کشفیات و تجدیدات علمه دن استفاده ایچدن صنعتکار ده معزور زمان ایله دیگر لورک یابدقاری آشیانی صنعتلر ق مکانحیق ایتمکدن باشقه برشی یاله مان .

شیمیری بر درجه ده ایلری کیده چک اولور سدیق کوریزر که علومه ایچده اور و پا ایلردن بزه کلدی کی کی یالکن اوکره نیلوب ایلمکسه لکته ایلر ایلر ق ایجاب ایلر . چونکه علوم دخی بر طرفدن طور میوب ترقی و تحدد ایتمکده در . مثلاً بوکون اوکر نیلن ترقیق ، کیمیل ، علوم طبعیه ایله بو نیلن یگری لو ترق سنه صکره بر ایش کور یله منز . بالذات عالم اولق یعنی اختراع درجه سنه ارتقا ایدهرک جائز اولدینی

علی داعل ایلری کوتورمک لازمدر . هر علمک اک عوی قواعد و قوانینی ایسه او علمک فلسفه سنی اشکیل ایدیکندن ، علوم متنوعه دن هر بر نك ترقی و تحددی تجریات علمه نك اصولی وسار علوم ایله مناسبات و روابطی و ایچله علومه شامل قولای و احکام عومیه دی و الحاصل فلسفه عومی بیان و نولرله توغل ایدن آدملرک سسهنه متوقفدر . علم و جاد دکل ذی حیانتدر .

بوکون ، مثلاً جاهلر متحده آمریقا باشند باشه کز یله چک اولسه هر طرفه ؛ قشله لر قدر ؛ لایعد فارقتلرک ، آژدر لر کی ماکنه لک طرفه مدسه لری و اطرافی قابلایان دوما نلری ایله علمه محصولات کونا کون صاحب قاری کور یلیور . فقط ، یالکن بولر کوز یله چک اولور سه ؛ بزده ده بویه فایز قدر لچون وجوده کله بور دیه یجب اولور . لکن دیگر طرفدن سنه هر شهرده و هر فارقتلرک حوارنده دارالفنون و مکتب ناملریله سنه اوله بو یوک برطاق مانی عالمه وار دیر که اورالده هیچ بر کورانی حقیقتن بر کلر چه ذکا چالیشور ؛ علوم و فنون تحصیل ایدیلور ، او علوم و فنونی که سنه او مکتبلر حوارنده بوزر چه علما ده ایلر سسهنه ، ده ایلر حقیقه ، کندیلر سنه محصوص حجه مساعیلر ده ، اسرار طبعیتن بر سر استراق آرقه سنه ؛ کجه کونده ؛ او عرشه دوق میدانه قوسور لر .

بوزلر که قرتیده دیگر ، هیچ سساری طوبیهرق عالم انزوا و وحدت لر سنه طامش و فقط علمه مسلک و اصول حدیده تفکر بولق و صورت تفکر شریدی تحلیل اتمکله و ادیان و افکار و اخلاق حقیقه عمیق اولدینی در حده فاند آسیمی غیر مری ملاحظات ایله امر ارحام اتمکله بولمش اولان برطاق حکما واردر . ایشنه ، بر طرفدن زمان زمان ، دنبا و لونه و برن بو متفکرین بو بوزلر کشر ایتدکلری انار و افکار ؛ و دیگر طرفدن اولما و تحریک اولمسه ؛ نه او کشفیات علمیه وجوده کلیر ؛ نه آنلری بدریس ایدن او دارالفنونلر و مکتبلر اچیلیر ، نه ده اورالده اوکره مان علوم و فنونی تطبیق ایدن او کور تیلر ؛ دوما نی فایز قدر کور یلوردی . عالمی سوق و اداره ایدن ماده دکل ؛ معنادر .

اورویانک وقت جهالت و وحشتنده عربلر دخی علوم و فلسفه یونانه نك منابع آریسنه صعود ، و حزان معلومات مکنتیه یی محافظه ایله قناعت اتمدیرک آنلری توسیع ایدیلر ؛ و کشف اسرار طبیعتده طرق حدیده بولقله نال مدیت اولدیلر . اسلامک دور اول جهانگیرانه سنی خلقای عباسیه زمانه صرف مساعی فکریه ایله روزق دار بر دور نا لهای تعصب ایلدی . نسور یلر ، سور یلر ، بوزلر ده عربلر ا دیات یونانه یی اوکره ندیلر . اتر اسناد ایله آسه مدرسه افلاطون سسندن طرد اولان فلسفه طرفندن ایران طرفلر نه ا کلن تخم مدیت غریبه نك محصولی ،

سرشك اشعارم

— محمد عاصمه —

ایچپده شهلی حسلر وعقدله اوینیر ؛
 بو عقده نرده وحسارده برنجاعت وار .
 دوشوندیکم آله صیماز وچله لرده قاچار .
 زمانلرجه ، اوت ، بکلرم ؛ فقط ، او آغیر

لحن ، اورنک ، اوضیا غیب اولور ؛ وبن ، خاسر
 اوچان ، اولن بوخیالاتی ایلرم تعقیب .
 نهایت ایشته ، اوکده ، اوورزش متعب
 مقابلنده بش آتی تبلبل فاتر .

سکز طقوز سنهک عرشهره ، بر آقشام
 ملال و حزنی چوکر ، صوکره کولکله اوزانیر ؛
 بوتون زواللی کچن کونلرم ، بوتون او حقیر

سنن صنعت و خلیا ، اوکده ، اُک ناکام
 خطوط تار و آلیله رقص ایدر . اوزمان ،
 نظر لرمدن اوچار بر سرشک صاف خزان .

۱۰ بیسان ۳۲۴

مصطفی نامور

حریت فکریه نك حدودی وارمیدر ؟

شوگونلرده حریت تفکر ، سربستی مطبوعات حقنده برطاق شیار سوبله نیور ،
 یازیلیور ، یکی یاسیله جق مطبوعات نظامنامه سی ناصل اوله جق دینیور . ایلری می
 کیتلی ، یوقسه توقف زمانی کلدی ؛ ماده قلبک اُکدرین حسنه طوقنور بر شی .
 قانون جزا احکامی محفوظ اولق اوزره ، حریت فکریه نك درجه لزومی ، فأنده سی ،

حدودینه دأر بر ایکی سوزده بن سوبله مک ایستهرم . موضوعک اهمیت عظیمه سی
 جهتیه بجی براز ابتدادن ، اساسدن طوندیره جقم .

۱۸۸۹ سنه سنده ، پارس سرکیسی زیارت ایتمک بخیار لغنه نائل اولمشدم .
 سرکیسه اُک زیاده نظر دقتی جلب ایدن شی ، « تاریخ صنایع » شعبه سی
 اولدی . بوراده ، صنایع مختلفه نك مختلف مملکتلرده تا اُزمنه قدیمه دن بوکونه قدر
 کچدیکی صفحات ترقیسی ، آثار مصنوعه دن نمونه لر ، قولانیلان آلتلر ، دستکاهلر
 ایله پیش نظره قونمش ایدی . مثلاً ، شامدانلر قسمنده ، کوریلوردی که فرانسه ده
 بوندن درت بش عصر اول استعمال اولنان شامدانلر ، عادی وساده پرنجندن ، دوکه
 شیردر . صوکره بونلرک باشقه قابله افراخی و اصلاح شکلی اُک اول ایتالیاده باشلا .
 یورکه بوده علوم و فنونک اوراده آوان انتشارینه تواقق ایدیور . علوم و فنون
 ایسه فرانسه و ممالک سائرده ده صوکره انتشاره باشلا دیغندن آنلرک معمولاتجه
 اولان ترقیده او نسینده صوکره بدأ ایدیور . شو حال یالکیز بو قسمده دکل ، هر
 صنعتده بویله جه ماده عرض وجود ایلدیور . حاصلی اکلشیلدیور که درت بش عصر
 اول ، اقوام مختلفه همان هپ برحاله ایکن صوکره لری ، علومک تجدیدی اوزرینه ،
 بوکاز یاده اهمیت ویرن قوملر ترقی ایشلر ، ویرمیانلر ایسه کویده وظلمنده قالمشدر .
 سرکینک دیکر بر شعبه سنده مختلف اقوامک اُک اُسکی زمانلردن بوکونه قدر
 اسکان ایلدکری خانلر ، ایچنده کی طرز معیشتلری ایله و تاریخ صره سیله کوستلش
 اولدیغندن بوده کزلدکه آرتق بالجه حیات بشرک یعنی مدنیتک حزمه انوار علوم
 آرقه سنده یوزیمش اولدیغی عادتا کوزله کوریلدیور . ایشته بو ، بنم ایچون برطور سینا
 اولدی . آرتق بو آختردن باشقه کوزم هیچ بریلدیز کورمدی . دأتما هر یرده ؛
 او ییلدیزی ، او فکری تعقیب ایلدم .

فی الحقیقه علمسز هیچ بر صنعتک ترقیسی قابل دکلدر . ناصل قابل اولورکه
 مثلاً عادی بر بیجاخی اصلاح ایله چاقی حالته قویق لازم کلسه ، اولاد مبرک ماهیتی ،
 خصائصی ، صورت استحصالی ، ناصل چلیک حالته قوندیغی ، قاچ درجه حرارتده
 و ناصل فرو نلرده اُزیدیکنی و بونلر ایچونده فیزیکی ، کیمیا ، هندسه ، معادن علملری
 وسائر علوم طبیعه و ریاضیه بی بیلمک ایجاب ایدر . بر مملکتده که بونلری بیلن
 آدم یتشهز ، او بیجاقد چاقی حالته کیره من . هر صنعت بویله دره . معلومات اساسیه

علمه اولماز ، ارباب صنعت آنده کی ماده نك كنه و حقیقتنه وقوانین طبیعهیه واقف بونماز ایسه هیچ برصنعت ، عصر لر چر ، بر خطوه ترقی ایدمه من .

ازمنه قدیمه ده ایسه صنایع ساده وال ایله پاییلیر ، کوز ایله اوکره نیلیلیر بر ماده اولدیغندن تحصیل و برملکتیدن دیگر نه نقلی قولای ایدی ، و ترقیه احتیاجلری مبرم اولدیغندن هر صنعت بر کره اوکره نك بونون حیسانجه وسیله تمیزی اولوردی . شمدی ایسه هر صنعت بر فن اولمش و همان هیسه ماکنه و فایزیه

ایله اجرا ایدلمکده بونمش اولدیغندن ، برصنعتی اوکر نك الی الابد وسیله اشعاش اولمه مرق اوصفتیک تکثر ایندن اربابی یکدیگرینه تفوقله مخصوصلاری ده زیاده صانه نیلمک ایچون علومدن استعداد ایله صنعتلری داغا اصلاح و اعلایه چالیشد .

فولنك اوطنه نك ترقی و تجردی ده یکی یکی شیلر اوکر نكکه و داغا ترقیات معاومه ن کام اولمه متوقفا بونمشدن ، بونجه تله زما نکرده علوم آسانیهیه واقف آدملرک معاوضه احتیاجندن وارسته هیچ برصنعت اولدیگی کی کشفیات و تجدیات علمه دن استفاده ایدمن صنعتکار ده ضرور زمان ایله بیکر لک یان قلمی اشیایی صنایع لرق هکاخلیق ایتمکدن باشقه برشی پایه مان .

«طبیعه غلبه ا کا اطاعتله اولور» .
شمدی بر درجه ده ایلری کیده چک اولور سیدق کوز بزرگه علوم هکده اور و پا .

ایلردن بزه کلدیگی کی یالکن اوکره نیلوب بلایه نیله اکتفا اولونماق ایجاب ایدر . چونکه علوم دخی بر طرفدن طور میوب ترقی و تجدد اتمکده در . مثلاً بوکون اوکر نیلن فیزیق ، کیمیا ، علوم طبیعهیه ایله بوندن بکری لوتوز سنه صکره برایش کوز یله من . بالذات عالم اولوق یعنی اختراع درجه سینه ارتقا ایدهرک جائز اولدیگی علمی داغا ایلری کوتورمک لازمدر .

هر علمک اک عومی قواعد و قوانینی ایسه او علمک فلسفه سنی تشکیل اتمدیکندن ، علوم متنوعه دن هر بونک ترقی و تجردی تحریات علمه نك اصولی و سایر علوم ایله مناسبات و روابطی و باجمله علومه شامل قواعد و احکام عمومیه یی و الحاصل فلسفه علومی بیان و بونلره توغل ایندن آدملرک سینه متوقفدر . علم حاد دکل ذی حیانتدر .

بوکون ، مثلاً جاهلر متحده آسریقا باشدن باشه کز یله چک اولسه هر طرفه قشله لر قدر ؛ لایحه فارقه نکلرک ، ائدر لر کی ما کئدر لک طراقه مده شتری و اطراف قاپلایان دومانری ایله علمه محصولات کونا کون صاحب قلمی کوز یلور . فقط ؛ یالکن بونلر کوز یله چک اولور سه ؛ بزدهده بونله فایز قلمی بیچون وجوده

کله بور دبه تعجب اولور . لکن دیگر طرفدن سنه هر شهرده و هر فارقه نك حوار بنده دارالفنون و مکتب ناملرله سنه اوله بووک برطاق مانی عالمه وار دیر که اور ارده هیچ برکراتی حقیقه سزین بیکلرجه ذکا چالیشور ؛ علوم و فنون

حصول ایدیلور ، او علوم و فنونی که سنه او مکتب لار حوار بنده بوزلرجه علمه دها سس سزجه ، دها حقیقه کئدر لک سنه خصوص حکره مساعیرده ، اسرار طبیعتن بر سر استراق آرقه سنه ؛ کجه کوندوز ، و غیر اشدرق مبدانه قوبورلر .

بونلرکده قریبنده دیگر ، هیچ سس لری طویلده رق عالم انزوا و وحدت لک سنه طامش و فقط علمه مسلک و اصول جدیده تفکر بولوق و صورت تفکر بشریه یی تحلیل اتمکله و ادیان و افکار و اخلاق حقیقه عمیق اولدیگی در حده فایده آسانیه

عیر سنی ملاحظات ایله اسرار حیات اتمکده بونمش اولان برطاق حاکما واردر . ایسه ، بر طرفدن زمان زمان ، دنبانه اولوه ویرن بو متفکرین بو بونلرک نشر ایدنکری ابار و افکار ؛ و دیگر طرفدن او علم و مخبر عین اولماسه ؛ نه او کشفیات علمیه وجوده کلیر ؛ نه آبروی ندریس ایندن او دارالفنونلر و مکتبلر ، آخیلتر ،

نه ده اور ارده اوکره مان علوم و فنونی تطبیق ایندن او کور نیل ؛ دو مانلی فایز قلمی اور بوردی ؛ عالی سوق و اداره ایندن ماده دکل ؛ معنادر بونلرک طبیعهیه و فکده

اور و پانک وقت جهالت و وحشتنده عیر بر دخی علوم و فلسفه کونایه نك منابع ازیلسته صمود ، و خزان معلومات مکسبه یی محافظه ایله فعاقت اتمدیرک آبروی بوسیع ایدیلر ؛ و کشف اسرار طبیعتده طرق جدیده بونقله بائل مدییت اولدیلر ؛ اسلامک دور اول حجاب کیرا نه سنی خلقای عباسیه زماننده خرف مستعنی

فکریه ایله رونق دار بر دور نا کهای تعجب بلدی . نسور یلر ، سور یه لیلر ، بونلرک عیر بره ادبیات یونانییه ای اوکره ندیلر . اتر اشدند ادا ایله آننه مازنسه افلاطونه سندن طرفد اولانن فلاسفه طرفندن ایران طرفلر نده ا کیلن تخم مدییت غریبه نك محصولی ،

عربلر طرفندن دوشبرلدى . بغدادك ، اول وقت ، دنيانك مركز علم و حكمتى اولمى شرفى اولاق خليفه المنصوره عاتدر . خلفلى دخی ، اكا امتسالاق ، مملكتهلرینه الحاق ايلدكلرى يرلردكى علماو حكمايى نزدلرینه جلب ايدرك يونانجه دن اك مقبر كتابلرى ترجمه ايدرلر ؛ بويوك كتبخانهلر ، مدرسهلر ، اقادهميلر تاسيس ايدرلردى . مامون ، برچوق مصرقلرله اسكندريه مسلك فلسفيسته عاتد كتابلرى ائله ايتمكله قناعت ايميدرك يونان اثار علميه و فلسفيه سنى آتتهيه وارنجه يه قدر آراتدى . عربلر ده فلسفه ، آرسطونك اثارينك ترجمه سيله باشلار . فلاسفه يونانيه نك همان كافه سى عربلرجه معلوم اولمشدر . مدرسه لر ده تفسير ايله برلكه آرسطو ، هپوقرات ، جالينوس ، ديوسقوريد ، اوقليد ، آرشيد ، آپولونيوس ، بطليموس والى آخرة فلاسفه و علملى يونانيه نك اثارى تدريس اولنوردى كه بونلردن برچوقلرينك اوروپاليلر يدينه طوغرى بدن طوغرى يه اصللرى واصل اولنجيه قدر عربلر واسطه سيله ترجملى انتقال ايتمشدر . ايشته بويله جه فكر بشرك بالمله شباتنك توسع و انتشارينه چاليشلدى ، وكسب افكار جديده ايدن اذهانك محصول اوله رق هر نوع دن لايعد اثار وجوده كلدى ، كه بونلرلسان عربى ، شرقك وبتون ممالك اسلاميه نك لسان علميسى ايلدى : حتى اوروپانك اسقولاستيك دنيان قرون وسطى فلسفه سنه عربلر اثارى منبع اولمشدر .

ينه بوسايده دركه عربلر ، علوم طبيعیه نك مؤسس حقيقلرى صاييلير .

آلمان علماسندن (الكساندر دوهمبولد) قوزموس نام ائرنده ديركه :

« علوم طبيعیه تاسيس اولندى عدا ايديله سن ، الا اوزمانكه بوعلوم ايله مشغول اولانلرله معا ديكر برچوق آدملر ، ولو كه موفقيت غير متساويه ايله اولسون ، ديكر طرق جديده فكريده ايلرولسونلر . طبيعته ساده برنظر امان عطفندن و حادئات طبيعیه نك مشاهده سندن صكره ايكنجى برشى قايير ، كه اوده بو حادئاتك تدقيق و تحليل ، و عناصر و قواى طبيعیه نك صورت عميقه ده تفتيش ماهياتى و اوچنچى برايش اوله رق ده فلسفه جديده يه اساس اولان اصول تجربه يه دقت ايدلشدر . عربلر ، قداما جه مجهول اولان ، بو اوچنچى درجه علمه واصل اولديلر . »

ايشته بوكون خرابه لرني ، قورومش ، طوپراق طولمش جدوللرني كوردكيز

آندلس ، شام ، جزيره العرب او وقت بر حديقه اولديسه بوسايده اولدى . هارون الرشيد ، شارلمانيه وچين ايعراطورينه اوزمانه قدر اشمالى كورولمه ين و عربلر نرذنده صنابع ميخانيكيه نك واصل اولدينى درجه كلاك بر اعموذجى اولان هدايا كوندردى ايسه بوسايده كوندره بيلدى . اكر بوفيض ، اثر استبداد ايله و حريث فكريه يه حدود وضع ايتمكه منع و نحو ايدلماش اولسا ايدى ؛ بوكون عربى تنوير ايدن نور مديت و رفعت ، شرقه جلوه كر اوله جفنده شبهه يوق ايدى . شمى صورم : عجم عربلر ، بوقدر زحمتله نهدن كيرديلر . نهدن باشليجه فلسفيه بوقدر اتمك صرف ايتديلر ؛ نهدن عقائد ، اديان ، مذاهب داخل اولدينى حاله هيچ برشى ، هيچ بر بحث ، هيچ بر مسئله يي خارجه بر اقايدرق بالمله علوم نظريه و طبيعیه والهيه ايله بونلر هر برى ايلر و كوتورمكه چاليشه رق مشغول اولديلر . و هر نوع مشغوليتده سربست اولدينى جهته ايلر و كوتورمكه موفق اولديلر . يالكنز بونلر دن آلدقارى ؛ او كرنكلرى علوم ايله قناعت ايدله ايديلر اولزميى ؟

فرانسه قرالانى زمانده دخی حكومت ، ائبت تزويد واردات و ثروت و معمورى آرزو ايدردي . قابل اولديى ؛ بو حدود محصولات فكريه يه ميدان جولان و انتشار و يريلنجيه قدر اهللى سفيلى ، فقير ، آچ ، چيلاق ؛ عاجز و مفلس اولقده دوام ايتدى .

ديمك تحريات علميه ايچون فكر بشر ، هيچ بر قيد و تضيق و حدود آلتنده بولتمسز ين تماميله سربست اوله رق هر نوع مسائل ، مباحث ايله مشغول اوله بيليلير . چونكه بر فكره سن فلان شيله مشغول اوله جقسك ، فلان شيله اوليه جقسك دينه سن . دينسه او فكر هيچ بر شيله مشغول اولماز . آرزوق سربست ميدان بولمغه باشلايان انسانك ايلك مشغول اوله جنى شى نه اولدينى ، نره دن كلوب نره يه كيتديكى ، دنيا ده نه يه اعتقاد ايتتى لازم كله جكي كى وجدانى ، عقلنى ، قلبنى اك زياده تضيق و تشويش ايدن و كنديسنجه اك مهم اولان مسائل عظيمه در . بو ديمك دكلدر كه ما كند ايله شمند و فرله مشغول اوليه جق . فقط سز آنى او كى مسائل ايله اشتغال دن منع ايدرسه كز ، بينى بر تضيق مزعج آتنده براقش ، مجراى فكرينى سد ايتمش اولورسكز . دنيا ده عقل قدر

قولی و فقط عقل قدرده نازک و قابل انحنای بر آلت اوله انازه. چونین چو بر لمانی،
 راصلاح تفهیمی کوواره ملی به هیچ برمانعه نید، هیچ بر حدوده تصادف ایتمه مایلدر که
 ناخجوا ای فعل آیده بیالسون بره کیمیا کر، زراع و طبیب، مهندس و از باب صنعت،
 و هموایب لازم عقلی و فنی، نظریات، فکر، حکمت لازم دکلدن دیک بو شلرک
 یکدیگر فزنده باغلی اولدوقی، اوو ایستیلن شیلر نه کی ترقینک و ناصیل نظریات
 فکر ییلاقی مخصوصی بوالدیغی نیله مکلن کلیر. سر بسیتی فکره حدود وضع
 لفظه نازک فن و صنعت ایستیمک بر دره نیک منعی قیاسی بده اولدورده ن سو اجرا
 ایفولرک دکرفن، چو ایتمک ایستیمه مکه و یا خود بر ادیمک کوز لری، آفاقیری
 در الجالی بوقیده آکا نیچون شو بوقوشی حقیقتمورسک دیکه بکوزیه ماله ریخا
 و عشا و تریایله ایخی نظریات علیه و مباحث فلسفیه و دینه تحت تصدیقین قور سله
 قلمش بر اندیغی زمانلر اولدور صناع فنون علیه نیک هیچ بری مشاهده اولماشدر
 نیچون دقرونه اولدورده یعنی سیک سنه یی، مخارز ارمیت نظر فزنده شو صو کوز
 سنه ایچندکی ترقیات کورلدی؟ عقل بشر، ینه او عقل بشر ایدی، طبیعت ا،
 رقیه جویک آمان یشتیلر مکلیم، بوقدر سمج ایلی، ینه مهندس و طبیب و
 زما کینه جمل اولدورده کیمیه برشی دوزدی. سیک سنه دین زباده علم، صنعت، مادیت
 محال تو قیامه قالمون ده یوز سنه نظر فزنده شو عقللر و حیرت و برین ترقیات ظهور
 ایتمون. بوکالت بر سبب لازم. ایسته اوسبب سر بسیتی تفکر در مخرج بر،
 حدود سز تر سواستی تفکر و تخیر بر حد و چا مایه ت ایخ تله
 دیا شقرون و وسطا فله ایسه فکر بشر بر سبب دکلمی، ادر سبب نیک چیز دیک
 فایزنده و تصور و عیال ساریک و تفکر بر نده مقهور ایلی. بولله بر لمانی
 حقیقیه و ایستیمه یی شیلله ایتمه دیک کی مشغول اولما مده محکوم اولان ذهنلر
 مده قدر اشتغالط و نده در بجه ده اقدرت تفکر و جولان اولله یلیر که علم کی غایت
 دکوچ بر شیلله موقوع اولسون تامایه مایه و حقیقیه مایه نده و ریخا
 ن کلام (او کوست قونست) کورم نظریات فلسفیه ناکمشق او خراکی بجه ترفیلر نیک
 باشیلله مایل کیدر مایه مایه دیا نیک مایه تله و مایه مایه
 تیبیلر (استوارت میل) منطق و تفسیر بر کلام «الجاللی نظریات فلسفیه لک ترفیلر مکلیم
 حقیقیه مایه نیک هر ججه مایه ترفیلی «واجب اولمشدر» (شالرد مایه تله کلام)

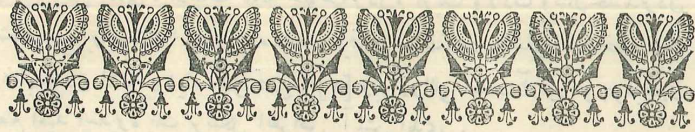
فلسفه سینه مشغول اولدور و علومک حال اکی بو کسک نظر یات حکمت ایلمه تعیین ایلمه
 فکر خیمه نیک اکی عالی خور کاتیدر که حو کات سفینه سنه، تقدم و آنلوی سوک ایلن
 نظریات کشف و فتح ایتمی اقالیم جدیده فکریه یی علوم علیه آچار و ایشلر برنجا
 وهله اولدورده عملیات و تطبیقاتین اکی بعد کورین اکی عالی نظریات فلسفیه او عملیات
 و تطبیقات سیری و مایه یینی حاملدر. «
 بوقسور عیسا فکر طور دمی و دنیا ده ارتق هر شی باموق باله لر بن، حوقه
 دنکلر نین، شمدن قور خطارتده عیاری قالی طن اولنور. اوت، بون،
 لوندربه کدن بر سطحی نظر انکله نیک یالکز تحاری، ضایعی، پارلموسو،
 کپاری، بونلرک عظمت و جوشقی کور بر. فقط بون انکله نیک حیات نظریاتی ده
 اوله جبه فضا ن جاننده در. فرقی شوکه بوقیض سو قاندره. ایانلر ده کوز لری
 یز فلسفه ای افلاطونده، ارسطوده ان سینتاده حکم اولمش خرا کات
 ییسنلدر برشی طن ای دیورز، حابوکه مایه ایلمه نیک اشو صو ک عطرده قانی
 فحیح، شلیع، هه عمل کی سقراط و افلاطونده معادل فلسفه ای نظریات ایلمه
 فلسفی دوشودلم؟ آلمایده اکر سر بسیتی تفکر، مایه لدر سز بر سز
 تفکر و بیان اولمش ایلی بو حکم و عیال ظهور ایلمه یی، و بونلر ظهور ایلمه یی
 آلمایه نیک کور و عظیم و بولور ایلمه یی بولور ایلمه یی بولور ایلمه یی
 اولمشور حقیقیه مایه کور و علوم اولوق کافی دکلم. ایسته مکلیم ده علوم اندیش
 اولنوریا، بوندن صکره ده منتظم صورته اولنه حق یا دنیله سین. مایه مایه
 فکریه لازم، بونلرک کافی دکلم اولوق لازم. عمل ایلمه نیک قیاسی بونلرک ایلمه
 طولک بر لمانی کی طولی بر یلمه نین، چونکه عمل ایلمه نیک ذهنلر خارج و عری بر شون
 دکلمه. بلکجه ذهنک بر فعلی بر بر خص صلیب دیر و ذهن فعالیتین مجرم و لکجه
 آنک اوکر بلکجه عالم دین خیر. و اولله معلوماتین بر مده حاصل اوله مان. و
 آمان شدی بده قدر بولله ضایع ایتمه نیک زمانلرده خیفه، سیک خیمه
 فقط هیچ اولدورده، بوندن صکره کندی کندر لک ایانر مده کور سزک اور مایه
 ذهنک اوکته دیوار چکیم. بر استبدادی محو ایتمک صکره برنه باشقه
 بر استبداد قوییم. بوقسه اساسی بر ترقی اوله من. هپ سطحی، جعلی،
 زور کی اولور. صنایع و آثار بشریه میوه یه تشبیه اولدیغی حاله انک اجای علم،
 او آناجک کوکی ده فکر در. بر عملکنده علمسز، فکر سز، مصنوعات بشریه وجود

بولمسنه چالیشمق ، قوری بردکنک اوزرینه میوملر تعلق ایلدک بکزر ، روزکار اُسر ، کونش اوریر ، درت کون صکره اورتده نهمیوه وار ، نه تخم ، انجقینه قوری بردکنک .

تاریخی آچک ، آزمینه قدیمه دن بری کور بلان مدنیتلر ، هپ علم و معرفت ایله برلکده پارلامش و اثر جهالت ازلهرق برلکده سونمشاردر ، « ظلمت یوقدر ، الاجهالت » سربستی تفکر ، بی حدود برسرستی تفکر اولمیان یرده انسان سرمایه فکری صرف ایله کندیسینی بیلدیره من . کوردیککز آدم بر داهیمیدر یوقسه بر احقیمی بیله منسکزر . . . طوفان کبی ذکالر ، چوللرده طاشلره چارپه چارپه ضایع اولوب کیدن سیل خروشانلر کبی ، نابدید اولور ، آثار فکریه طوغه دن اولور . سربستی تفکری محدود اولان یر ، حیوانات باغچهلرنده بیوک قوشلری قبادقلری دمیر قفسلره بکزر . اورالرده حبس ایدیلان عقاب ، شاهین کبی بالا پرواز اولمغه مألوف طیور عالیه قنادرینی بیله قیلداتمازلر ، بوونلرینی قیصوب برسکون وسکوت مطلق ایچنده اولو کبی طوریرلر . زیراً عظیم قنادرینی آچهجق ، چیرپه جق اولسه لر قفسک دمیر چبوقلرینه چارپه جق کندی تولرینی قیروب دوککندن باشقه برشینه موفق اوله مازلر . سز اوقفسلرده انجق بر طاقم هوام وحشراتک حرکتلرینی ، چرپنلرینی سیر ایدرسکزر . آچک قنسی که عقابک اوج آسمانه طوغری ناصل چیقیدینی کوره سکزر .

ایشته حیات وقوت ویره جک شیء بودر . انسانه لایق اولان بودر . فعالیت ذکای بشره معاونت و اکابخش حیات و مکانات ایچون قانونلر یاپلم . قوت قانونی ، قوت بشری تقلیده استهلاک ایتیمه لم . بالجه سربستیلرک اولی ، منعی ، حقک منشیء ، هر درلو ترقینک روح الروحی سربستیء تفکر در . سربستیء تفکره مملکتی باشدن نور قاپلار . سربستیء تفکره هر فردنه اولمغه قابل ایسه او اولور . انسان فکدر ، فکر بشری تحدید اتمکله انسانی تدلیل ایتیمه لم ، فکر بشری سرت بر اقله انسانی تکریم ایدلم ، کداللهانی تکریم ایلشدر .

مابعدی وار ارهم

تماشا تئقداتی

زوره نورک

تماشا ۳ پرده

مؤلفلری : رخسان نواره و تحسین ناهید

بیگ اوچوز یکریمی آتی سنه سی رمضانک آلتنجی کونی اقساشی تاریخ تماشا منزه شهبه سز اهمیتی برکون اولاراق قید ایدیله جکدر . چونکه اوتوز اوچ سنه لک بردوره مات کچیرن مملکتیمز نفخه حریتله بریمت بعدالموته نائل اولدقدن صوکرا ، دوره سابقه ده مزار آلتنده یاشایان بوتون صنایع بدیمه و فکریه کبی اقوام مدنیه نك احتیاجاتندن باشلیجه برینی تشکیل ایدن تماشا صنعت نفیسه سی ده دالمش اولدینی خواب احتضاردن اویانمش و بوکون بزه آتی ایچین پک بو یوک امیدلر بسله مک صلاحیت ویره جک شکل آلمشدر .

هر درلو تضیقانک آلتنده وحقی مزارده بیله یاشامایه مقتدر اولان صنعت ، دوره سابقه ده ده کیزلی فقط سریع بر تکامل ایله ایلهریله مش و بوکون ، اوتوز اوچ سنه کچیردیکمز « قورقولی رۆبای معذب » [۱] دن اویاندیمز وقت ، موجودیتی انظار عالمه اثباته مقتدر اولایله جک بر صورتده بولومشدر .

بالخاصه یدی سکزر سنه دنبری - حسین جاهد ک افندینک بر جمله بی بر ترکیبی اوزرینه - بوتون بوتون یاساق ایدیلن ادبیات کبی ، اقسامندن اولان و ذاتاً هر نه دنسه بزده اک زیاده اهل ایدیلن تماشاده پک زواللی ، پک آجینه جق

[۱] بر قورقولی رۆبای معذب دن اویاندق — تحسین ناهید

برحاله گیش ایدی . ادبیات نامه جلوسیه لردن ، تبریک ولادت و سال جدید لردن
باشقه هیج بر شایک انتشاریه مساعده ایتمین سانسور تماشایی ده « خلقه تعلیم
رذات ایدن اشنع بر شیئه بکزه تمش » [۱] و بوزوالی صنعت آرتق موجودیتلرین
قطع امید ایشدیره بک بر شکل انقراض آلمش ایدی .

أوت، ۱۲۳۶ رمضانک آلتنجی کیجه سی تاریخ تماشا منر ده مهم بر کوندر چورنکه
وطنده کی بعث بعد الموت دن صو کرا ایلاک دفعه اولمق اوزره وطن اولاندنن ایکی سنک
یازدیغی جدی بر اثر اوینانیور . بزده ایلاک دفعه اولمق اوزره خلق عاداتا
« ره لژیو » بر سکوت و دقتله تماشایی دیکله یور ، ینه بزده ایلاک دفعه اولاراق
بر آلفیش طوفانی ایچنده اینهن صوک پرده دن صو کرا بر جوشش تقدیر ایله
مؤلف صحنه یه چاغیر یلیور ، و صو کرا ده بوتون جهانده نادر و بزده امثالی ناسبوق
اولاراق اثر بر مخدره اسلامیه نک اشتراک قلمیله یازلمش بولونیوردی .

تاریخ خلقه تعلیم مساعده ایتمین سانسور تماشایی ده « خلقه تعلیم
رذات ایدن اشنع بر شیئه بکزه تمش » [۱] و بوزوالی صنعت آرتق موجودیتلرین
قطع امید ایشدیره بک بر شکل انقراض آلمش ایدی .
تجربین حساس ، صوک درجه عصی بر شاعر در . پورولماز او صاعمز بر استلای
صنعتله ادبیاتی سوه . حیات صنعتده ، ماصاسنک باشنده ، عصی بر جمای
صنعتله محوم ، بوتون قواسیله موقوف اشتغال قالدیغی اوزون ساعتلر وبالخاصه
لامباسنک صباحه قدر سوئمه دیک کیجه ل واردر . صاغلام بر جمای که به ، جدی
بر تربیه فکر به به مالک اولان بوکنج شاعر ، شرق و غربک همان بوتون شاعر
لرینی او قومش ، تدقیق اتمش ، ا کلامشدر . فضولیدن ، نفعیدن . . . فکریدن ،
سپردن ، فائق عالیدن بحث ایدیه بیلدیکی قدر! اوغودن ، لامارتیندن ، موسه دن . . .
[۱] « تیاترولری خلقه تعلیم رذات ایدن اشنع بر شیئه بکزه تدیکر » ژون تورک
- برنجی پرده - اوچنجی مجلس

دوامه فرزند قریب